

Socialförvaltningen hade tillsammans med en skola remitterat en pojke till BUP. Fråga om ett utlåtande som därefter begärdes från BUP rörande pojken borde ha inhämtats inom ramen för en s.k. barnavårdsutredning. Även fråga om samverkan mellan olika myndigheter

AA klagade i en anmälan till JO på förvaltningen proAros Individ- och familj Hammarby-Råby i Västerås kommun. Av anmälan och bifogade handlingar framgick bl.a. följande. AA:s son BB hade i april 2001 remitterats till basenheten för barn- och ungdomspsykiatri "Team Väst" vid Centrallasarettet i Västerås (BUP) gemensamt av skolpsykolog och socialtjänst. BUP hade inkommit med ett remissvar, daterat den 16 december 2003, till socialsekreteraren CC vid förvaltningen. AA var i sin anmälan kritisk mot att förvaltningen inte då hade tillställt honom en kopia av remissvaret. Han hade själv fått begära handlingen från BUP. AA gjorde även gällande bl.a. att BUP hade brustit i informationen till honom angående BB:s medicinska diagnoser och att BUP inte hade utfört utlovad behandling av BB.

Av en senare inkommen kompletterande inlägga från AA framgick att BB den 22 mars 2004 hade omhändertagits omedelbart med stöd av 6 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. Länsrätten hade den 13 maj 2004 hållit muntlig förhandling i mål angående beredande av vård enligt LVU.

Efter att föredraganden hade inhämtat upplysningar vid telefonsamtal med socialsekreteraren CC vid förvaltningen proAros, inhämtade JO en kopia av en barnavårdsutredning gällande BB som hade inletts i samband med omhändertagandet den 22 mars 2004. Vid granskningen av denna handling noterades att någon barnavårdsutredning inte hade pågått när CC i december 2003, enligt vad som hade framkommit, hade tagit kontakt med BUP och begärt att få det aktuella remissvaret därifrån.

Individ- och familjenämnden i Västerås kommun anmodades därefter att inkomma med utredning och yttrande angående inhämtandet av remissvaret från BUP den 16 december 2003. Nämnden skulle i sitt yttrande belysa frågan om inhämtandet i förhållande till bestämmelserna om utredning i 11 kap. 1 och 2 §§ socialtjänstlagen (2001:453).

Nämnden inkom med ett yttrande som utgjordes av två tjänsteskrivelser, undertecknade av konsulenten DD och enhetschefen EE.

I DD:s skrivelse anfördes i huvudsak följande.

Utredning och yttrande över vad som anförts i anmälan om inhämtande av remissvaret från barn- och ungdomspsykiatrin den 16 december 2003

Skolpsykolog och socialsekreterare hade skrivit en gemensam remiss till BUP angående BB. Remissvaret hade dröjt. Detta var anledningen till träffen 2003-12-02 tillsammans med skolpsykolog och BUP för att få en redogörelse utifrån psykolog FF:s utredning av BB. Remissvaret var summariskt varför BUP skulle återkomma med ett nytt kompletterande svar. Direkt efter denna träff kontaktade socialsekreteraren AA som i sin tur besökte BUP för att hämta remissvaret. Därmed tog individ och familj inte något initiativ till ett möte med honom. AA har heller inte framfört önskemål om individ och familjs stöd i kontakterna med BUP. Nu i efterhand blir det klart att AA uppgivit att han hämtat det mer summariska remissvaret. Det kompletterande remissvaret daterat 2003-12-16 inkom till individ och familj 2004-01-12. AA vistades då i Argentina sedan i slutet av december och var åter i Sverige i början av februari. BB bodde under tiden i det nuvarande familjehemmet.

I brev daterat 2004-03-31 uppger AA att han fick vetskap om innehållet i det mer utförliga remissvaret först den 24 mars. Han hade då själv kontaktat ansvarig läkare och fått ut handlingen.

Individ och familj hade inte tagit förnyad kontakt med AA utifrån det mer utförliga remissvaret.

I samband med utredningen som låg till grund för ansökan om vård jml LVU, lag med särskilda bestämmelser om vård av unga, har individ och familj begärt ut handlingar från BUP. Av dessa framgår att vid träff 2003-05-14 tar AA del av psykologutredningens resultat. Den innebar att BB bedömts ha en lindrig mental retardation. Dessförinnan har AA uteblivit vid två besök som var planerade för att han skulle ta del av utredningen.

Remissvaret är en sammanställning av barn- och ungdomspsykiatrins tidigare kontakter med familjen och psykologutredningen. Däremot har den del av remissvaret som rör bedömningen av BB:s överaktivitetsproblematik, DAMP, inte kommit till faderns kännedom. I sig är remissvarets innehåll känt av fadern förutom DAMP-bedömningen men detta frånhänder inte individ och familj ansvaret att kommunicera fadern.

Yttrande begärs angående inhämtande av det aktuella remissvaret i förhållande till bestämmelserna i 11 kap. 1 och 2 §§ socialtjänstlagen.

Remissvaret som lämnades i december föregående år var utgångspunkten för skolpsykologen att kontakta fadern och igen initiera frågan om särskola för BB. Till stöd för det omedelbara omhändertagandet 2004-03-22 fanns barnpsykiatrins remissvar. Att en förälder förhindrar barnets behov att få adekvat skolgång är ett kriterium för vård med stöd av LVU.

Då handlingen inkom i januari bedömdes den som en inkommande handling men föranledde inte inledande av utredning.

I EE:s skrivelse anfördes bl.a. följande.

Det finns uppenbara svårigheter i kontakten mellan AA och individ och familj. Vi har flerårig kontakt med familjen och vår erfarenhet är att så snart det föreligger skilda uppfattningar så framträder dessa svårigheter allt tydligare. I vissa avseenden är beskrivningarna förvrängda ex v så förhör inte individ och familj barn ute i bostadsområdet. Det finns fler likartade exempel i AA:s brev.

Individ och familj lägger stor vikt vid kvalitet i vårt arbete. Handläggningen genomförs utifrån socialtjänstlagens intentioner och Västerås stads policy och riktlinjer.

Vi tar på oss ansvaret för att remissvaret inte kommunicerats fadern.

Individ- och familjenämnden har till ansvar att ingripa till ett barns stöd och där barnets behov sätts i främsta rummet. Barnperspektivet innebär att den vuxnes behov får stå tillbaka. Det inkomna remissvaret skulle i sig kunna föranleda att en utredning jml 11 kap. 1 och 2 §§ socialtjänstlagen inleds men den har bedömts som en inkommande handling.

AA kommenterade nämndens yttrande.

JO hämtade in och granskade kopior av handlingarna i BB:s personakt vid förvaltningen.

I ett beslut den 30 september 2005 anförde *JO André* bl.a. följande.

Enligt 11 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) skall socialnämnden utan dröjsmål inleda utredning av vad som genom ansökan eller på annat sätt har kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden. Vad som har kommit fram vid utredning och som har betydelse för ett ärendes avgörande skall tillvaratas på ett betryggande sätt. Vid en utredning av om socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd får nämnden enligt 11 kap. 2 § första stycket socialtjänstlagen, för bedömningen av behovet av insatser, konsultera sakkunniga samt i övrigt ta de kontakter som behövs.

Med en utredning enligt 11 kap. 1 § socialtjänstlagen avses all den verksamhet som syftar till att göra det möjligt för nämnden att fatta beslut i ett ärende. Ett exempel på en utredningsåtgärd är att inhämta uppgifter. Utgångspunkten är därvid att den enskilde måste samtycka till en sådan åtgärd. Bestämmelsen i 11 kap. 2 § socialtjänstlagen innebär dock att nämnden, när det är fråga om en s.k. barnavårdsutredning, har möjlighet att ta nödvändiga kontakter oberoende av ett eventuellt samtycke.

Av handlingarna i BB:s personakt framgår att BB sedan september 2000 hade insats i form av kontaktfamilj enligt socialtjänstlagen. I oktober 2000 inleddes en insats av rådgivande och stödjande karaktär, ”öppenvård/samtal”, enligt samma lag. Båda dessa insatser avslutades formellt i samband med att BB omhändertogs i mars 2004. Förvaltningen och BB:s skolpsykolog remitterade gemensamt i april 2001 BB till BUP för ”akut barnpsykiatrisk behandling parallellt med stöd till båda föräldrarna”. I september 2002 inkom BUP till förvaltningen med ett remissvar i vilket kortfattat redogjordes för att det nu ”fanns en del journalanteckningar” men att ärendet avskrevs vid BUP eftersom fadern AA avböjde utredning av pojken. I mars 2003 hade emellertid psykologen FF vid BUP utfört en utredning av BB. Det framgår även att BUP i juni 2003 vände sig till förvaltningen med ett brev i vilket man, i anledning av planerad medicinsk behandling av BB, frågade hur BB:s aktuella sociala situation såg ut.

Av nämndens remissyttrande framgår att det, uppenbarligen på förvaltningens initiativ, den 2 december 2003 hölls ett möte vid vilket BB:s skolpsykolog samt företrädare för förvaltningen och BUP var närvarande. Anledningen till mötet var att förvaltningen ville få en redogörelse för resultatet av BUP:s utredning. BUP överlämnade ett ”summeriskt” remissvar men man överenskom att BUP skulle inkomma till förvaltningen med ett mer utförligt utlåtande. Den 16 december 2003 upprättade en överläkare vid BUP ett remissvar, som ställdes till CC vid förvaltningen. Den handlingen kom in till förvaltningen den 12 januari 2004.

Det hade givetvis varit lämpligt att förvaltningen tillställde AA en kopia av remissvaret när det kom in från BUP. Att så inte skedde synes dock främst bero på ett misstag i det avseendet att förvaltningen felaktigt utgick från att AA redan hade fått del av handlingen vid hans egen tidigare kontakt med BUP.

Det kan konstateras att någon barnavårdsutredning inte pågick varken vid det tillfälle då förvaltningen remitterade BB till BUP för behandling i april 2001 eller när förvaltningen i december 2003 åter kontaktade BUP för att få information. Syftet med remissen i april 2001 synes främst ha varit att hjälpa BB att få nödvändig medicinsk behandling. Den åtgärden har således varit av stödjande slag och kan anses ha vidtagits inom ramen för BB:s pågående ärende vid förvaltningen. Mycket talar för att syftet med kontakten i december 2003 var ett annat, nämligen att inhämta uppgifter för att få underlag för bedömningen av om det var nödvändigt med nya åtgärder för BB. Det kan med fog ifrågasättas om inte detta var en utredningsåtgärd som borde ha vidtagits inom ramen för en formell utredning enligt 11 kap. 1 och 2 §§ socialtjänstlagen. Det kan emellertid inte uteslutas att förvaltningens syfte med kontakten främst var att följa upp det pågående ärendet och att AA hade samtyckt till detta. Jag finner det inte meningsfullt att utreda saken ytterligare utan nöjer mig med att erinra nämnden om vikten av att ha stöd i rättsligt hänseende för de åtgärder som vidtas.

Det som har kommit fram ger även i övrigt anledning att något kommentera de berörda myndigheternas arbete och samverkan rörande BB. Av utredningen framgår att det har funnits en omfattande problematik rörande BB. Skolan, socialtjänsten och BUP har inom sina olika områden arbetat för att bistå honom. Myndigheterna har därvid samarbetat med AA, och även med varandra. Detta ligger i linje med hur de skall arbeta. Förutsättningarna för samarbete begränsas emellertid av de regler om sekretess som finns. Såvitt framgår av utredningen har AA varit införstådd med pojkens svårigheter och han har även varit väl medveten om det omfattande arbete som de olika myndigheterna har bedrivit för att bistå familjen. Däremot synes det som om han för egen del inte i alla skeden har varit helt införstådd med hur myndigheterna har arbetat. Utifrån nämndens remissvar har jag inte anledning att anta annat än att de berörda myndigheterna har ansett att de har haft vårdnadshavarens samtycke när det gäller arbetet och informationsutbytet. Mot den bakgrunden har jag inte funnit skäl att göra något särskilt uttalande rörande vad som har förekommit.

Jag vill avslutningsvis i denna del påpeka att förvaltningens journalanteckningar under den aktuella perioden är bristfälliga och att det av dessa inte går att avgöra bl.a. vilka kontakter som har förekommit mellan förvaltningen och BUP. Jag vill därför erinra nämnden om bestämmelserna om dokumentation i 11 kap. 5 § socialtjänstlagen.